Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Vitae Christi pars secunda - Cod. Aug. perg. 23

[Reichenau ?], [15. Jh.]

Capitulum XV

urn:nbn:de:bsz:31-41582

Visual Library

quem iacere fortasse in uicijs conspicit desperare non audeat quia diuine mie diuicias ignorat. Quid enim sit hodie inspicimus sed qualitas futurus sit unusquisqꝫ nescimus plerumqꝫ et qui post nos uenire cernitur per agilitatem nos boni opris antecedit. Et uix eum cras sequimur quem hodie preire uidebamur. Unde et Criso. hec parabola posita est ut qui tarde conuertuntur non desperent sꝫ audiores fiant quomodo in hac uita hō ē ita sera penia qui si corde pfecto fiat possit tanto feruore precedere ut mereatur multis pōribus non sic feruentibus in primo anteferri hec criso. ¶ Nullus ergo desperacionis nullus locus restat contricioni siquidem in omni etate et in omni hora peccator suscipit. Peccator enim quacumqꝫ hora conuersus fuit et ingemuerit uita uiuet et non morietur. Et quia incerta est in omnibus etatibus cuilꝫ hora uocacionis sue paratus unusquisqꝫ debꝫ esse in bona operacōe ut sicut incertus est exitus sic certus sit in bono opere animus ne forte si qui pt non volt bonum operari tunc incipiat uelle qui non erit posse debemus ergo omni die sic uiuere tamqꝫ illa die moriturus ut sic residuum tpris nri possimus expectare securi unde seneca Sic ordinandus est dies omnis tamqꝫ cogat agone atqꝫ expleat uitam. Ille beatissimus atqꝫ securus sui possessor est qui crastinum sine sollicitudine expectat. Inter cetera mala hoc habet stulticia ꝓpriu qꝫ semp incipit uiuere. Quid est turpius qꝫ q senes uiuere incipiens. Considera qꝫ pulcra res sit consumare uitam ante mortem deīn expectare securum reliquꝫ tpris sui partem. Nullus non uita in crastinum spectat non enim uiuunt sꝫ uicturi omnia differunt hec seneca. Multum quippe iuuat ad uincendam delectacōm pctī recordacio mortis et finis nri unde sapiens In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua et in eternum non peccabis. Et gg. Nil tantum ad domandum desideriorum carnalium appetitum ualet ꝓpri

ut unusquisqꝫ mortem pensset. Et bernardus Salubrium est remedium redeundi ad dominum habere pre oculis mortem. Multum etiam iuuat nos non desides et pigros sꝫ illum et studiosos aspicere uolumus si non desides fieri et pigritari sꝫ feruere pocius et proficere uide enim exempla et bona multa poterimus reportare

Domine ihu xpe summe pr̄fīlias tu me primo mane in uineam tuam conduxisti dum me a iuuentute mea ad fidem et tuum seruicium misericordie uocasti et ad laborandum pro denario uite eterne mecum conuenisti sꝫ ego miser tota die uite me ociosum feci et negligenter uiuendo debitum meum non feci domine quia bonus es et misericors fac me saltem in undecima hora resipiscere et dignos fructus penitencie facere ut apud te mercedem quantulamcumqꝫ merear inuenire

De uillico iniquitatis capitulum xv

Deinde proponit dominus parabolam secundum rem gestam de uillico iniquitatis diffamato apud dominum suum ex dissipacione bonorum suorum quia ea inutiliter in illicitis consumpserat et superfluis uō timens offendere dominum suum. Que parabola sicut et predicta specialiter pertinebat ad discipulos quia officium uillicacionis et periculum reddende racionis maxime pertinet ad platos. Et enim uillicus proprie gubernator et custos uille sꝫ hic accipitur pro yconomo i. procuratore et dispensatore qui scꝫ in uniuersa substancia domus dispensat yconomus enim tam pecunie qꝫ frugum et omnium que domus possidꝫ dispensatorem significat hic timens ammoueri ab officio et egere clam fecit iniam cum debitoribus domini sui ut cum amoueretur reciperent eum in domos suas memores sui beneficii. Et ideo dicit qꝫ homo quidam erat diues qui habebat uillicum et infra et in fine applicat ꝑabolaꝫ

ad ꝓpositum dicens et ego uobis dico ꝛc̄
Similis enī homo quidaꝫ .i. ipe deus
pro nobis huanatus dites quia gloria
et diuicie in domo eius · habꝫ uillicū .i. di-
spensatorem cui tradidit bona ad dispen-
sandum huius ergo domini ſꝫ xp̄i q̄libet
est uillicus ſꝫ in ſp̄ualibus platus in te-
poralibus princeps tirnus in utriſqꝫ au-
libꝫ xpianus Qualibꝫ enī homo est uil-
licus dei cui triplex uilla comiſſa est
gubernanda qui ſitus cuiuſlibꝫ uille pru-
dens debꝫ diſpensare pma uilla est mūdꝰ
iste cuiꝰ ſitus sunt bona tp̄alia que qui-
libet custodire debet ne mali rapiāt et
ut ſibi comiſſa ſuis dn̄i sui distribuat
Secunda uilla est corpus ꝓpriū quod ē
custodiendū ne qn̄ ingrediatᷣ mors ad
aiaꝫ per portas ſſuū Bona etiaꝫ ipius
corpois ut sanitas fortitudo ꝛc̄ ad dei ser-
uicium et honorem sunt diſpensanda Ter-
cia uilla est aīa que a prauis cogitacoi-
bus est custodienda cuius oīs uirtutes
debent distribui ad cognicōꝫ et honorem
et amorem dei Et h̄ ſꝫ q̄libet pꝺcus uilli-
cus diffamatus est apud illū ſꝫ deū q̄
nichil latet illum quasi diſſipaſſꝫ bona
ipiꝰ male eis utendo ſꝫ res tp̄ales ī illi-
citis et ſupfluis expendendo corpus suū
uoluptatibus dando aiaꝫ inmūdis cogita-
coibus implendo Et bene dicit ipius quia
bona nr̄a dei sunt aucte ſꝫ nr̄a sunt utili-
tate ſit aut h̄ diffamacō uel accuſacō re-
morſu consciaꝫ uel euidencia operū uel
per angelos qui nobis miſtrant et omnia
opera nr̄a deo renunciant Et uocauit illū
ſꝫ inſpiracoibus interioribus pꝺicacoibus
exterioribus euidentibus bn̄ficiis · multipli-
cibus flagellis et incuciendo timorem eē-
ne dampnacois et ait illi cū ante morte
corripiendo et mouendo Redde racōꝫ uilli-

cacionis tue et dum uiuis cogita qualiter
debes opeꝛari oportꝫ enī reddere racōꝫ aut
in uita aut post mortem Iam enī ultra ſꝫ
a tp̄re mortis tue non potis uillicare nec q̄
q̄ boni agere tunc enī nō potit quis deo sa-
tiſfacere de rebus per elemosinas nec de cor-
pore per ieiunia nec de aīa per oraciones
Tria uerba dicit hic xp̄c peccatori magne
anguſtie et anxietatis que ſi cotinue i
ſonarent auribus nr̄is nullo mō peccarēꝰ
Primū est rigide rephensiois cū dicat Quid
hoc audio de te ſic ditato graciaꝫ muneribꝫ
sic ꝓuento bn̄dictōibꝫ diſſipatore rerum
mearum tibi comiſſaꝫ quid hoc audio cla-
more de tr̄a rſonantem tam horribilia sce-
lera tam antiqua uicia qui tanta bona diſ-
ſipaſti quia tp̄alia male expendiſti cor-
pus inquinasti et aiaꝫ p̄tis inueteraſti
Secūdū uerbū est anxij timoris cū ſubdᷣ
Redde racōꝫ uillicacōis tue O ūbū distric-
tum o uerbū anxiū o ūbū durū diſcuſſio-
nis districte tuc faciende qn exigetur a
nobis racō de occultis cordiū cogitacoibꝫ
de ociosis ſmoibus de nr̄is opibus tunc
aperti erūt lib̄ celestes tuc apertus erit liber
consciē in quo leget memoria q̄q̄ homo co-
gitauit dixit et fecit tunc examinabunt
omnia et tunc diſcucietᷣ de tota uita nostra
Terciū uerbū est amari doloīs cum addit
Iam nō potis uillicare In futura enī uita
tollitur omnis uillicacō homini ita ut ul-
terius nec bene nec male poſſit operari
Magnus igitᷣ est dolor anime qn ꝓpiante
hora mortis audit ſibi dici qulteriꝰ nō poſ-
ſit uillicare puto q̄ totū mundum daret
ut ſibi concedēᷣ ſpaciū unius hore quo pe-
niteret et aliud boni agēt ſꝫ non datᷣ quia
tp̄us illud est reddende racōis ſꝫ nō exercende
uillicacōis Audiamus ergo hec tria uerba
seueri iudicis et ante iudiciū placemꝰ eū

ut non peccamus Timens autem villicus de vo-
cacione in morte vel in iudicio et reddenda racione
aut intra se in sua cogitacione Intra se loquitur
quia malum actum invenit cum quo consiliari pos-
sit Quid faciam quia dominus aufferit a me vil-
licacionem i. omnium villarum prediorum custodiam
scilicet tam rerum quam corporis et anime et hoc erit in mor-
te Sepe enim contingit quod tales timore mortis
convertuntur ad penitenciam et ad cogitandum de vita
futura Hec semper cogitare debet peccator secundum
illud Job Quid faciam cum surrexerit deus
ad iudicandum et cum quesierit quid respondebo
illi Non ait quid dicam sed quid faciam quia apud
districtum iudicem non excusant verba sua-
soria sed facta meritoria Fodere per penitenciam non
valeo i. proprio labore et pena non possum de
peccatis satisfacere et ad vitam beatam venire
mendicare per oracionem erubesco quia verecun-
dum debet esse huius mundi divitibus petere
suffragia spiritualia et non rependere in temporalibus
In alia vita anima non potest operari opera quibus
adquirat ad gloriam Unde Eccles. vita presens habet
exercicium mandatorum futura vero solacium
si nichil operatus es hic frustra in futuro spe-
ras Item nec bona ipsa potest ab aliis mendican-
do impetrare quia non dabitur ei Cuius figura
sunt virgines fatue que petentes oleum a
prudentibus sunt repulse sed nec dives epu-
lo mendicans guttam aque meruit recipere
Scio quid faciam quia scilicet antequam tollar per sen-
tenciam mortis a villicacione debita relaxabo
debitoribus domini mei et distribuam eis de fa-
cultatibus ipsius ut cum amotus fuero a vil-
licacione scilicet in morte recipiant me in domos
suas i. per eorum merita et suffragia recipi-
ar in vita beata ne cogar fodere aut men-
dicare frustra Et dicit in domos pluraliter
propter diversitatem premiorum quia ibi mansiones
multe sunt In has domos nullus potest ingre-
di nisi per ostium unum vel spiritualis vel corpo-
ralis In cuius signum Salomon in ingressu

sancti sanctorum fecit duo ostiola de lignis
olivarum Per oleum enim misericordia designatur
nota quod mansiones celestes sunt pauperum
quia illis date sunt pauperum enim spiritu est reg-
num celorum Unde si divites illud habere volunt
oportet ut a pauperibus emant Divites enim
habent domos in terra pauperes in celo libenter
ergo divites recipiant pauperes in domos su-
as in terra ut a pauperibus recipiantur in celo Unde
augustinus prebe terram et accipe celum ¶ Ubi
considerandum est quod ut supra dictum est tres
ville commisse sunt homini scilicet mundus corpus
et anima quorum fructus debet dispensare ad hono-
rem dei Corpus namque suum debet distribuere
Ieiuniis vigiliis et ceteris laboribus pro deo
assumptis et tunc sanitas fortitudo pul-
chritudo que sunt bona corporis optime et
tunc dispensata Si vero corporis labores
sustinere non possit dicens cum hoc villico
fodere non valeo saltem bona anime que sunt
amor cognicio et memoria ita distribuat o-
rando meditando de lege domini et cunctos i-
nimicos amando ut oracionibus sibi recompenset
quod laboribus efficere non potuit Et si quis
orare erubescit utpote quia nescit dicens
quemadmodum et hic villicus dicebat mendi-
care erubesco qui enim orat mendicat quia
suffragium petit tunc certe non restat nisi ut
provideat sibi talis de bonis tercie ville domini
scilicet de bonis temporalibus elemosinas largien-
do quod talis dispensacio actum defectum excusat
corporis et anime Ieiunium enim quod distribuit
bona corporis et oracio que distribuit bona
anime atque elemosina que distribuit bona mun-
di sunt opera quibus habetur vita eterna
¶ Convocatis itaque singulis scilicet hiis
ab illis debitoribus domini sui quia religio-
si et pauperes quicumque iusti sunt debitores
dei fecit circa eos misericordiam de bonis temporalibus
sibi traditis ad dispensandum dans ipsis
oleum et triticum oleum quippe compassionis

et tritici ſubuenc̄ois ad hoc ergo ten
dit iſta parabola ut ſicut villicus dedit
de bonis domini oleū cōpaſſionis miſeri
cordis et tritici ſubuencōis corporis q̄
bonorum nobis datorum nō domini ſꝫ tantū
diſpenſatores ſumus In hoc aūt q̄ plꝰ
dedit de oleo q̄ de tritico ſignificat q̄
plus debemus compati affectū q̄ poſſumꝰ
ſubuenire effectū Et laudauit dominus
villicū non dominꝰ omnium villicū iniqui
tatis i. villicū iniquū hō q̄ adūſus eū
fraudulenſ ſꝫ pro ſe prudenſ ſm̄ p̄dicīā
huiꝰ ſeculi non tamē bene uel meritorie
egiſſet Non enī laudauit eū de fraude q̄
fecit ſꝫ de prudencia et ingenio quo ſibi i
futurū proſpexit eſt namqꝫ prudencia
quedam ſibi inpoſterum prouidencia Sic
diuites huiꝰ mundi non ſunt laudabi
les de decepc̄oe in illicitis actibus ſꝫ de hoc
q̄ prudenſ ſe conuertunt ad diſtribuendū
bona in piis operibus ut per hoc proui
deant ſibi in futurum quia ſm̄ ambro
ſola mīa eſt comes defunctorum Cuiꝰ
cīām prudencie non ſolum dominꝰ villici
ſꝫ eciā dn̄s omnium applaudere uidetur
ſubiungens ad qd̄ hanc ſimilitudinē dedit
Quia inqꝰ filii huius ſcli et tenebrarum
i. homines t̄p̄alibus intenti et amatores
mundi prudenciores ſunt in generac̄oe
ſua carnali i. in ſecularibus ad que uidetꝰ
geniti i. magis aſtuti et ſtrenui in carna
libus et t̄p̄alibus negociis agendis quam
filii lucis et uite et̄ne i. homines ſpūalibꝰ
deputati et amatores celeſtiū ſunt in ſpi
ritualibus negociis exercendis Prudenciores
ſunt illi in malo q̄ iſti in bono Sic enī i ue
niuntur aliqui qui tantam prudenciā et
curā habent in acquirendis bonis et̄nis et
permanentibus quātā calliditate et ſolli
citudinem iſti habent in acquirendis bonis
t̄p̄alibus et fugitiuis Pro hiis enī die noc
tuqꝫ uigilant anguſtiantꝰ laborant et

modis omnibus tales diuicias congregare
non ceſſant Sicut bubo et cattus clarius
uident de nocte q̄ homo non ad legendū libꝛos
ſꝫ ad capiendum mures ſic filii ſeculi acu
cius uident q̄ filii lucis non ad ſciendum
legem dei ſꝫ ad acquirendū bona mundi
Audiꝰ hec filii lucis et a filiis tenebrarum
ſꝫ huius ſeculi uicī erubeſcant Ideo enī
hec ſcripta ſunt ut audiendo prudenciores
fiant non aūt ut iniquitatis villicum i
mitando fraudem uel iniuſticiam in aliquo
agant ubi beda Audiant ſapientes huius
ſeculi ut ſtulticiam ſapienciam deſerere et ſapi
enciam dei ſtulticiam diſcere queant quanti
eorum ſapiam diuina equitas eſtimauit q̄s
nō uere prudentes ſꝫ in generatione ſua pru
dentes eſſe commemorat Iuxta hoc quod a
libi dicitur ue qui ſapientes eſtis in oculis
ueſtris et coram uobiſmetipſis prudentes Nec
non et amatores uite eterne filios lucis
appellando non aliud eos qui ſapientes ſunt
ut mala faciant bene aūt facere neſcierunt
q̄ filios arguit eſſe tenebrarum filii aūt lu
cis et filii huius ſcli uocantur quomodo
filii regni et filii perdic̄ois cuiꝰ enī quiſqꝫ a
git opera eius cognominatꝰ et filius hec
beda Sꝫ heu nos ut dicit ieronimus feruentiſſimi
ſumus in terrenis frigidiſſimi in celeſtibus
et ſummam in rebus paruis exhibentes ala
critatem ad maiora tepeſcimus celerem ha
bitūre finem res ſine fine querimꝰ celeſtes
diuicias immortales honores pigri quadam
diſſimulac̄oe negligimus hec ieronimus Sciendum
dum q̄ quedam eſt ſapiencia nociua et iſta
eſt carnalis q̄ habent auari in acquirēdo
delicias ſuperbi in acquirendo honores lux
uriosi in acquirendo delicias unde Iacobus nō
eſt iſta ſapiencia deſurſum deſcendens
ſꝫ terrena quo ad auaros aīal' quo ad lux
uriosos dyabolica quo ad ſuperbos Quantum
aūt ad iſtā ſapienciam uerum eſt q̄ filii
huius ſeculi ſunt prudenciores filiis lucis

quia filij lucis eã aspernant͛ et fugiunt
Secunda sapiencia e͛ superflua que e͛ de imp-
tinentibus ad salutem ista sapia e͛ mundana
et secularis siue sit philo.ca et phia siue scia
legum ad decretalia que pro tanto dicit͛
superflua quia sine illis pt salus esse
Quantum ecia ad istaz sapiaz filij seculi
sepe sunt prudenciores q̃ filij lucis quia ui-
ri spirituales parũ curant de talibus scie-
cijs Tercia sapia est necia que est de expe-
dientibus ad salutem et ista est sapia diui-
na que consistit in uera dei et boni cogitoe
Quanti aut ad istaz sapiaz filij lucis sunt
prudenciores q̃ filij huius seculi ymo i rebus
diuinis filij seculi uident͛ esse stulti filij
aut lucis sunt ualde sapientes et prudi
¶ Qui aut sunt filij seculi no apparet
manifeste sz tamen pt de hoc aliqua con-
iectura haberi Una est quia coit͛ filius
habz inclinatoẽ ad artificiu patris et ideo
quando persona tota est mundana et ad
negocia mundi inclinata signũ est q͛ ptinz
ad filios seculi Secunda coiectura est quia
filius coit͛ assumit arma pris sic psona
que in se ipa assumit arma mundi que
sunt supbia auaricia gula seu luxuria
hec uidetur ptine ad gñatoz mundi filij aut
lucis similit͛ cognoscunt͛ duplici coiectura
Prima est quando persona cum omni de-
uocoe sustinet uisitatoz dei qua uisitat͛
per flagella uel alio quocũq; modo et qñ
non pmittit aliqd in corde suo qd est con-
trariũ deo signũ est q͛ e͛ filius dei Secunda
coiectura est quia comuniter pulli auiũ
comedunt libent͛ cibũ quo consueuerunt
uti parentes eorũ et in ipo potissime delec-
tant͛ sic qñ homo libent͛ degustat celestia
que fuerũt cibus xpi et ei sapiunt talia
ac continue conatur qualit͛ impleat uo-
luntatem diuinaz iste est ppriis filius
dei ¶ Deinde quia a minori infert conclu-

dendo proposita Et ego uobis dico facite uob
i. ad uraz utilitatem amicos de mamona
iniquitatis sz de temporalibus diuicijs sz no
eo modo quo fecit sibi uillicus iniquitatis
non defraudando aliena sz largiendo ura
ut cum defeceritis ppris meritis et a pnti
uita recipiant uos in eterna tabernacula
i. per sua merita et suffragia impetrãt
apud deum uos finalit͛ recipi in uita be-
ata Ad hec tabernacula pplia suspirans ait
Quia dilca tabernacula tua Quasi eẽt dicit
Si sibi in futuro eciaz cũ dolo et fraudulẽ-
ter prouidens laudatur multo magis lau-
dandi eritis si sine dolo et leniter uobis pro-
uideritis ubi q̃ Si nos eoz sz pauperũ
amicicijs eterna tabernacula acquirimus di-
tes pensare debem͛ quia patronis muna
offerimus q̃ egenis dona largimur Ma-
mona mamone lingua sira diuicie dicit͛
et mamon mamonis sathanas qui ope-
ribus seducit appellat͛ Et est aduertendũ
q͛ non dicit͛ hic diuicie iniquitatis quia
inique et de malo acquisite de illis enim
no precepit dom͛ fieri elemosinas cũ nu-
q̃ bonus usus iustificet male acquisita z
ideo talia sunt restituenda no elemosinas
danda pt tamen de diuicijs iniquo affctu
uel actu male acquisitis fi eleoa ut de ac-
quisitis per meretriciũ uel lenocinuũ uel
diebus festiuis laborando uel huiusmodi
Si uero diuicie non de malo sint acquisite
nichilomi͛ dicit͛ mamona iniquitatis
pluribus de causis Primo quia non sunt ue-
diuicie nec seruant quod promittũt sz false
quia fallunt et decipiunt promittũt eni
securitatem et dant timorem facietatẽ et
dant esuriẽ stabilitatẽ et dant subitã defe-
cionem Secundo quia iniqui in eis cofidũt
ac spem et finem in eis constituũt Tercio
quia iniqu͛ mamon preest eis qui teptat
eos cupiditate ut seruant auaricie quod

et ex dolorum ſeruitus et ſepe faciunt heredes
iniquos ut ſemꝑ deſiderent amplius et ex-
penduntur in multas illicitas et ſuperfluas
Quarto quia ſunt multarum iniquitatum
materia per diuicias enim multa committu-
tur iniqua Quinto quia ut plurimum
acquiruntur inique in pluribus enim pre-
deceſſoribus nr̄is eſt aliquis reperiri qui in-
iuſte uſurpauerit aliena Unde vulgata
et com̄ dicitur ſn̄ia Omnis diues aut in-
iquus eſt aut heres iniqui Sexto dicitur
mamona iniquitatis i. inequalitatis
quia inequaliter poſſidentur nam unus habet
ad ſuperhabundantiam alius ad ſufficien-
ciam alius ad neceſſitatem extremam alius
habet ad totalem penuriam Septimo quia
inique retinentur quod enim ultra neceſſa-
rie retinetur nec proximi neceſſitatibus
erogatur pecunia eſt iniquitatis i. contra
equitatem in ea enim non ſeruamus equi-
tatem quam proximo debemus quem ſicut
nos diligere iubemur Pauperes ergo re-
cipient nos in ſuas domos celeſtes ſi nos
eos receperimus in nr̄as domos terreſtres
Unde aug. Omnia bona ſua dedit deus du-
obus hominibus diuitibus terrena pauperibus
celeſtia ſed deus volens utrumque ſaluare con-
ſtituit ut hic diuites in ſua hereditate re-
cipiant pauperes et pauperes in ſua he-
reditate eos collocent et utrumque per alium
collocetur hec aug. Et ſi non omnes paupe-
res poſſunt nos recipere in domos celeſtes
tamen quia largimur hiis recipiemur ab an-
gelis et ſanctis quia largiendo pauperibus
angelorum nobis ceterorumque ſanctorum graciam
operamus Et quamuis bonum ſit eligere paupe-
res bonos et alios preferre in donacione eleo-
ſine qui dat indigenti peccatori non quia
peccator ſed quia homo eſt non peccatorem
nutrit ſed iuſtum quia culpam non diligit
ſed naturam Cum autem elemoſinam accipitur

eſt attendat bene ſi indigeat alioquin
non accipiat ne rapinam committat Unde
Jero. Monache ſi eges et accipis das pocius
quam accipias Si autem non eges et accipis ra-
pis Porro non indiget monachus ſi habeat
quod nature ſufficiat et hanc ſufficienciam a-
poſtolus certa diffinicione preſcribit habentes
inquit alimenta et quibus tegamur hiis con-
tenti ſimus Unde et in collacione abbatis abra-
he Noueris autem ex hoc non leui affici detri-
mento quia cum ſis ſanus corporis ac robu-
ſtus ſtipe ſuſtentaris aliena que iuſte ſolis
eſt debilibus attributa Quare ergo opibus
inſiſtamus quia multa bona et in vita
et in morte nobis inde comparamus Uñ
Jero. Non memini me legiſſe male mor-
tuum qui libenter exercuit opera pietatis
habet enim multos interceſſores et impoſſibile
eſt multorum preces non exaudiri Unde
et leo pp. Gaudet in cibos pauperum in
curaciones debilium in precia captiuorum
et in quelibet opera pietatis impenditur non
minuitur ſed augetur Nec umquam apud deum
perire poterit quod fidelis benignitas ero-
gauerit dum quod cuique tribuit id ſibi ad pre-
mium recondit Beati enim miſericordes quoniam
ipsorum miſerebitur deus Nec delectorum me-
moria erit ubi teſtimonium pietatis affuerit
hec leo Religioſus uero et qui non habet unde
poſſit elemoſinam dare materialem nichi-
lominus ex corde poteſt facere elemoſinam
deo ualde gratam videlicet ad hoc uoluntatem
habendo ſeu eciam illatas ſibi iniurias promo
indulgendo uel aduerſitati aliene ex cor-
de compaciendo ¶ Igitur o monache o clerice
o laice dum viuis cogita qualiter debeas
operari ut ſcias et habeas quod in iudicio
poſſis reſpondere ubi audies Redde racionem
villicacionis tue Villici enim ſumus non domini
rerum temporalium et ſpiritualium nobis ad ne-
ceſſarios uſus proximorum commiſſarum Et ſi

cas primo non distribuimus aliena re-
tinemus Unde Criso Oppinio quedam er-
ronea aggenerata mortalibus auget cri-
mina minuit bona Ea vero est opinari q
ea quecunque possidemus in usu vite possi-
demus ut domini Et ideo eam oportune ca
apprehendimus tamque bona precipua Sed
contrariu est Non eni nos ut domini i vita
pnti collocati sumus in ppria domo s3 tamque
hospites et advene quo nolumus ducim
et quo non putam9 et qui nuc locuples e
in brevi fit mendicus Ergo quicumque sis no-
veris te esse dispensatore alienoru et transito-
rii usus et brevis tibi vita concessa sunt
Abiecto ergo ab aia dominii fastu sumas
humilitatem et modestiam villici h3 Criso At-
tende et aliud quod tibi dicit nec eni poteris
villicare et operari unde Criso Cottidie ta-
lia per effcus nobis exclamat deus osten-
dens nobis fluentem in meridie suspira-
te pus q adves perascat exanime et ali-
um inter pndia expirantem z huiusmodi
ab hac villicatione discedimus Ille fidelis
dispensator qui de ppria dispensacoe con-
fidit desiderat cum paulo dissolvi et esse
cum xpo Js aut cuius sit vota terrena
anxiatur in exitu hec Criso Cogita ecia
q tunc fodere non valebis et mendicare e-
rit confusionis Unde beda ablata quippe
villicatione fodere non valemus quia fini-
ta hac vita in qua tm licz operari nequa-
q ultra bone conversacionis ferm ligone
devote conpunctionis licz inquirere mendi-
care confusionis est illo s3 pessimo genere
mendicandi quo virgines ille fatue men-
dicasse feruntur et de quo Salomon ait ppter
frigus piger arare noluit mendicabit g
estate et non dabitur ei hec Beda ¶ Ut aut
dicit idem beda si hii qui prebent elemosinas
de iniquo mamona faciunt sibi amicos a qbus
in eterna tabnacula recipiantur qnto magis
hii qui spirituales largiuntur epulas qui dant

conservis cibaria in tempore suo certissima
debent spe summe retribucois erigi Postq
ergo dominus premisit de dispensacoe pe-
cunie corporalis subdit de dispensacoe pe-
cunie spiritualis dicens Qui fidelis est i
minimo et in dispensacoe minimoru scilicet
tpalium et in maiori i. in dispensacione
maioru s3 spiritualiu fidelis est Et qui i
modico s3 in carnalibus iniquus est ut
non bene pro necessitate proxioru expndat
et in maiori s3 in spiritualib9 iniqu9 est
ut non bene pro utilitate coi dividat Qn
diceret Qui bona tpalia que sunt mini-
ma bene dispensavit in elemosinis et ali-
is piis usibus dignus est ut sibi committat
dispensacio spiritualiu que sunt maiora
quia fidelitas dispensacois prime est argu-
mentum fidelitatis secunde Et qui modi-
ca s3 bona tpalia non bene dispensavit
s3 in illicitis consumpsit vel male retinu-
it indignus est ut sibi committatur dispesacio
maioru s3 spiritualiu quia infidelitas
pma est argumentu se Hic habes argume-
tum q avarus non est bonus pdicator
vel platus unde subdit Si ergo in iniquo
mamona s3 in tpalibus bonis et diviciis
fideles non fuistis dispensando que sunt
magis bona sm apparenciam q sm veri-
tatem quod verum est s3 bona spiritualia
que sunt vera bona quis credet nobis i.
tradet vobis ad dispensandum Quasi dicat
nullus sapiens Unde habes exemplu de q-
dam epo qui quatuor casseos ad custodiend
tradidit nepoti suo et quia male custodit
ideo curam aiarum tradere sibi noluit Et si
in alieno fideles non fuistis s3 in tpalib9
que sunt habentibus intrinseca quis da-
bit vobis ad dispensandum Quasi dicat
nullus sapiens hoc faceret Qui eni fidel
non est in dispensacoe bonoru fortune et
diviciarum corporaliu que respectu spiritualium
fle divicie sunt et a nobis aliena quia

Contra naturaz nostraz ita nichil enim intulimus in hunc mundum et nichil hinc auferemus prout qz nobis auferri etiaz nolentibus dispensacoz bonoz gr[ati]e et diviciarum spualium que vere divicie sunt et nra quia proprie homini deputata ad ea enim habenda nati sumus nec possunt nobis auferri nolentibus nullus ei credere vel dare debz quia in eis etiam infidelis esse. Unde ambro. Aliena nobis divicie sunt quia pter naturam sunt Nam nobiscum nascuntur neqz nobiscum transeunt Neqz enim nra sunt que nō possumus auferre nobiscum Sola virtus comes est defunctoz sola nos sequitur misericordia Et ut dicit aug. Sic homo invitus amittere bona tpalia nunquam aut nisi volens perdit eterna Sm bedam in minimo est fidelis qui habz misericordia pietatis et opera misericordie dando elemosinas et diligendo proximos in maiori aut est fidelis qui omo ad herere creatori et spus cum eo desiderat effici Sz qui fratrem non diligit quem videt nec egenti miseretur quo diliget deum quem non videt et quomo se ipsum deo tribu[et] valde ergo considerandum est in electoe prelatoz et ppositoz quales in modico fuerint et quid pietatis et mie habuerint quia qui in modico fideles non sunt in magnis qz fideles non erunt Unde precipit apls timotheo et tito ut in eligendo epo sic p[rius] considerent si fidelis fuit et nō avarus in dispensacione rei familiaris Sepe n[on] avarus in erogacoe pecunie corporalis avarus est in erogacoe talenti spualis ut nichil fere faciat nisi pro pecunia vel pro personis et iuxta accepcoz personaz Comitatur enim eum sepe avaricia et cupiditas sua usqz ad spualia Et ideo tales si promoventur in ecclia nō est ex dei ordinatoe sz magis ex permissione quadaz diuina dom[i] igitur aliena ut suscipiamus nra prebeamus parva ut capiamus magna seminemus in benedictoe ut metamus bndictoz sz qui parce seminat parce et metet Sz enim bn dispensamus bona minora sz fortune et nature merebimur promoveri ad bona maiora sz gratie et glorie

Oratio

Domine ihu xpe animaz meam fac virtutum villam ne villicationis racio mea dissipet bona tua michi condita quia post mortem nescio quod meritorum faciaz Remitte michi centum cados olei quos tibi debeo per contemplacoz et centum choros tritici quos tibi debeo per operacioz et amici tui pauperes qui te diligunt et tibi conformantur fiant mei apud te intercessores advocati et proni ut cum defecero propriis meritis et ab hac vita rapiar meritis eoz et suffragiis in domos suas sz in eterna et dilecta tabernacula amen

De divite epulone et lazaro mendico xxii c

Pharisei aut qui erant avari audientes dominum ihm de contemptu mundi et contra avariciaz disputantem ac homines ab appetitu diviciarum retrahentem et ad faciendum elemosinas inducentem deridebant eum qsi irracionabilr loqueretur et contraria legi pphis qz precepit ubi multi ditissimi deo placuisse leguntur et observatoribus legis bona tpalia promittuntur non attendentes quia in lege carnalibus minora ppter regnum terrarum et in evangelio spualibus maiora ppter regnum celoz iure promittuntur et ideo inter legem et evangelium sicut promissionum ita et preceptoz debet esse distanciaz Ibi namqz dictum est Si volueritis et audieritis bona terre comedetis Hic vero Beati pauperes spu quoniam ipsoz est regnum celoz Item lex nō promittebat nō promittebat tpalia tamqm principale premium et ideo ubicuqz in sacra scriptura pro